

SANKT OLAV

St. Olav utkommer en gang ukentlig. — Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontorer eller direkte, skriftlig, i Ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2,50 pr. kvartal forskuddsvis betalt, — for utlandet tillegg av vedkommende lands avisporto. Opsigelser må være Ekspedisjonen i hende senest 14 dager før hvert kvartalskifte. — Annonser må være Innsendt innen mandag aften. — Manuskript innen fredag aften.

INNHold: Tale ved Kardinal van Rossums bære. — Smerten. — Fecisti nos ad te, Domine... — Lægfolkets virksomhet i den katolske Kirke. — Sociale problemer i misjonslandene. — Livet - en reise. — Fra Goa. — Fra Vikariatet. — Herhjemme — og derute.

ST. OLAVS REDAKSJON, AKERSVEIEN 5 - OSLO - TELEFON 25287

RETT + OG + SANNHET

Tale ved Kardinal van Rossums bære.

Som allerede meddelt foregikk Kardinal van Rossums begravelse lørdag den 3. september fra St. Servatius kirke i Maastricht. Liktalet holdtes av prof. dr. Fr. Féron, og vi gjengir den her i sin helhet.

Tillat mig å begynne denne tale med et personlig inntrykk.

Da jeg siste søndag så Hs. Eminence Kardinal van Rossum i fullt ornat trede inn i kapellet i Misjonshuset i Sparrendaal, stod mitt hjerte et øieblikk stille. Var det — denne bøiede, bleke, vaklende mann — var det vår store, edle, energiske kardinal!

Da jeg to timer senere under Te Deum etter bispevielsens store anstrengelse så ham ikke mere stå foran alteret, men virkelig hvile på alteret, med dypt bøiet hode, som et offer, der hvilte på Kristi Alter, stod mitt hjerte atter stille. Var den trette yppersteprest ikke i sannhet blitt en av dem, der kan si: Consummatum est, det er fullbragt!

Da jeg allerede dagen etter hørte, at den syke kardinal var blitt bragt til sykehuset «Calvarienberg» her i staden, blev der atter et øieblikks stillhet i mitt hjerte. Skulde døden da allerede komme så hurtig!

Da jeg dagen etter sammen med vår biskop, som jeg tilfeldig ledsaget, som en av de første knelte ned ved hans dødsleie og så den store avdøde ligge der stille og blek i dødens dype stillhet og engstende ringhet, hvori alle mennesker er like, følte jeg denne uventede døds gripende sorg i hele min sjel. Han var nu ikke mere i Kristi stridende, synlige Kirke, han, den store fører for de største stridsmenn i Kristi rike. Han hadde altså forlatt den evige stad for å dø i sitt fedreland. Hans deltagelse i det eukaristiske seierstog i de nordiske land hadde vært en avskjedtagen fra hans misjonsverden.

Han var kommet til Sparrendaal «mere død enn levende» for som en utstridt Paulus å vie og sende ennu

en siste biskop. Da han der til avskjed med rystende stemme sa til den nye biskop: «Gud velsigne Dem og Deres gjerning, Deres misjon og Deres misjonærer,» da talte han ikke bare som prefekt for Propagandaen, men likesom et himmelens sendebud, der stod på evighetens terskel. Han vilde vende tilbake til Wittem, sin kongregasjons ærverdige hus, for der for siste gang å frembære det hellige offer og derefter ta avskjed med sine medbrødre. Han var kommet til Maastricht for å dø her, fjernt fra Rom, fra sin verdighets trone og sitt arbeide, men i sitt eget land, i de hellige biskopers by, i de store forkynneres borg.

Jeg er overbevist om, at alt dette jeg nu har nevnt, som stanset mitt hjertes slag, har bragt den samme knugende stillhet i folkets og i verdens hjerte, da det blev bekjent. I sådanne øieblikk er alle katolikkers hjerter i landet, ja i hele verden ett, ett i angst og bekymring, ett i bange forventning.

Nu er nogen dager gått. Og troens tanker har atter varmet vårt hjerte. Vi er atter styrket, rolige og tilfredse. Guds vilje, som skje «som i himmelen så og på jorden», har rammet oss med kongelig makt. Vi er atter i stand til med våre fedres enfold å si: «Dominus dedit, Dominus abstulit, sit nomen Domini benedictum.» Herren hadde gitt ham til Kirken, Herren har tatt ham, Herrens navn være lovet. Vi er atter rede til å synge salmen: «Benedictus Dominus in æternum, fiat, fiat. Lovet være Herren i evighet, det skje, det skje.»

Forunderer eder ikke over, at jeg taler således, I, som kanskje er kommet herhen for å sørge, og som kanskje står her med tårer i øinene.

Vi er endog rede til og i stand til her ved baren, ennu før graven har lukket sig, å takke Gud. I Kirkens ånd, der kaller dødsdagen fødselsdag, i de helliges ånd, der med den store Basilius's ord formaner oss til ikke å sørge for meget over en stor avdød, som vi har mistet, men snarere å takke Gud for de store gaver og den

evangeliets kraft, som han har gitt oss i et sådant menneske, kan og skal vi takke Herren, fordi vi og Kirken har hatt ham blandt oss. I denne ånd oppfordrer jeg Holland og hele Kirken til å takke Evighetens Konge, fordi Han hadde gitt oss Kardinal van Rossum, en kirkefyrste så stor, så sterk, edel og vis, lærd og from, en stor prest, ordensmann og apostel; at Han har bevart en sådan kirkefyrste for oss i så lang en levetid.

Min Gud, du, som alene bestemmer over salighet og evighet, vi vil ikke anmasse oss dommen, som tilkommer dig alene, men dog lever vi i det faste og stille håp, at han allerede hviler i fred, og vi takker dig også og lover dig for alt, hvad du i Kardinal van Rossum har skjenket en av Kirkens berømmeligste kongregasjoner, hele Kirken, og især vårt land. Det «Te Deum laudamus», den siste sang, som han i sitt liv, ennu for få dager siden, istemte, da han stod med bøiet hode og døende hjerte, det vil vi fortsette og syngte til ende, hvor det i den avdødes navn lyder: «In te, Domine, speravi, non confundar in æternum. På dig, Herre, har jeg håpet, og jeg skal i evighet ikke bli til skamme.»

Sannelig, vår store avdødes liv og gjerning er en takke- og lovsang verd. Den, der følger hans lange og ophøiede liv, ser Guds nåde overalt: at den lille gutt fra Vaisenhuset blev Kirkens Kardinal, og den unge novice vokset op til pryd for Kongregasjonen, at den enkle prest blev leder av den mektigste prestehær, som vil erobre den hedenske verden for Kristus.

Hvad Kardinal van Rossums liv som ordensmann angår, har ingen mindre enn vår Hellige Fader Paven selv avlagt det skjønneste og mest talende vidnesbyrd derom. I sitt brev til vår Kardinal i 1924 i anledning av denne store redemptorists 50 års profesjubileum finnes ord, der ikke kan tenkes skjønnere eller sterkere. Vidner Paven der ikke om, at kristenhetens far i Kardinal van Rossum så en ordensmann, i hvem alle klosterkallets idealer var blitt til virkelighet? Vidner Paven ikke om, at denne St. Alphonsus's disipel i kardinalspurpur i sitt liv og sin lære fulgte i den store stifters fotspor uten bare å vike en hårsbredd derfra?

Og de, der har kjent Hs. Eminence, vet, at ethvert av disse ord er sant. De vet, at den ekte redemptorists strenge asketiske og inderlige liv ikke forsvant under den røde kardinalsdrakt. De vet, at denne store prelats ydre, som i sine trekk forente enfold og visdom, vennlighet og alvor, mildhet og strenghet, var det av Gud givne kledebon, der forunderlig passet til denne usynlige sjel, der både var nøktern og enfoldig som en due, men tillike større og sterkere enn en helts, der både var vennlig og imøtekommende overfor enhver som en far, men samtidig streng mot sig selv, og hvor som helst han måtte fremme og forsvare Kirkens vel, der både var mild som det sanne prestehjerte, men dog sterk og energisk med mot og viljekraft som en Paulus.

Hvad den store hengangne har vært for Kirken som apostel, det vet kun Gud, og de kommende tiders historikere vil med beundring finne det frem, kanskje uten noensinne helt å kunne vurdere denne Propagandaprefekts rent personlige gjerning. Og det er igjen Kri-

sti stedfortreder selv, som flere ganger har avlagt det herligste vidnesbyrd om denne sin store sønns apostelgjerning. Derfor er vi også forvisset om, at vi i dette øieblikk, da vi står ved Propaganda-prefektens lik, som vi om litt skal stede til hvile, ikke kan handle bedre i den Hellige Faders ånd enn ved å hylde den store avdøde for hans gjerning som apostel, som misjonærenes leder og høvding.

I mere enn fjorten år var vår kardinal prefekt for den hellige kongregasjon De Propaganda Fide, og derved, som Paven uttrykker sig, bebyrdet «med omsorgen for alle hellige misjoner». Som sådan var han i følge sitt embede, efter Kristi stedfortreder, verdens første misjonær, Kirkens første apostel. Som sådan var han med Paven «sollicitudo omnium ecclesiarum — omsorgen for alle kirker i misjonens verdensomspennende områder». Og det i en tid, da det guddommelige Forsyn hadde planlagt og villet ikke bare en fremgang eller en opblomstring, men en verdenshistorisk forandring i Kirkens misjonsgjerning.

Hvem skal i evigheten, således håper vi, ha æren av å ha vært verktøiet dertil i Guds hånd?

Næst efter Benedikt XV og Pius XI blir det Kardinal van Rossum.

Av Gud og Hans stedfortreder blev han valgt til å være disse tiders Paulus; mens Benedikt og Pius selv som overhyrder utstedte sine befalinger og sin veiledning om misjonen og misjonsgjerningen, skulde han føre de nye grunnsetninger ut i livet og tilpasse dem overalt i verden. Og vel førte pavene pennen, vel skrev overhyrdene ut av deres egen ånd, men dog var pennen sikkert også veiledet av hans ånd og hjerte, der stod som generalissimus for Kirkens hær.

Av Gud og Hans stedfortreder blev han valgt til som en Paulus å gå ut og søke de nye Titus'er også blandt de innfødte kristne selv for å føre dem til Rom, hvor Paven ikke bare vilde gi dem prestedømmet, men også med egen hånd vilde vie dem til biskoper, til apostlenes sanne efterfølgere. Og var det enn den Hellige Faders eget store ønske og dype visdom, som skapte den nye organisasjon av misjonenes kirkedistrikter, så var det tillike en lykkelig virkeliggjørelse av den store Propaganda-prefekts hjerteønsker.

Av Gud og Hans stedfortreder blev han valgt til som en ny Paulus å dele verden i nye Vikariater og Prefekturer og derved lede verdens utvikling inn i nye baner. Og vel skal tid og evighet prise misjonspavene Benedikts og Pius's visdom og fremsyn også i denne henseende, men deres rådgiver og høre hånd i alt dette var den avdøde kardinal.

Av Gud og Hans stedfortreder på jorden valgtes han til som Kirkens store forvalter å samle de mange spredte ofre og almisser i en ny organisasjon for ved hjelp av de tre pavelige kjærlighetsverker lettere og mere virkningsfullt å kunne imøtekomme all misjonens trang. Og vel må den ærlige historieskrivning i sannhet bevidne, at våre store paver har gjort disse organisasjoner til pavelige verdensorganisasjoner, hvis innflytelse ikke kan måles, men på samme side i historien må efter pavene nevnes den kardinal, som gjorde

pavenes vilje til herlig virkelighet uten hensyn til strid og storm, til motstand og beklagelser, navnet på ham, der kjempet for disse pavelige misjonsverker, selv om det kostet ham en smule av den sympati, verden ellers pleiet å vise ham. Her gjorde han som Paulus, «instare opportune et importune».

Og hele denne gjerning var ikke forgjeves. Også i denne henseende passer det ord på ham, at «gratia in eo vacua non fuit — nådens kraft var ikke forgjeves i ham». Misjonen vokset og blomstret som aldri før. Selv de lenker, som en verdenskrig la misjonsarbeidet i, kunde ikke hindre eller minske den kraft, hvormed under hans hånd Krist-Kongens triumfvogn blev ført igjennem verden.

Den skjønneste bok, der kan skrives om ham, blir en historisk sammenligning mellom den dag, da han for første gang satte sin fot i Propaganda-paleet for å overta ledelsen, og den dag, da han trett blev lagt til hvile i graven, menneskets siste hvilested. Fjorten år ligger derimellem, men i misjonshistorikerens øine vil sikkert disse fjorten år overtreffe årtier i betydning.

Og nu kommer jeg til min siste betraktning, som skal være et uttrykk for taknemlighet over, at den store avdøde var en av våre. Denne Propagandakongregasjonens prefekt var hollender.

Holland er ikke noget egoistisk land og vil heller ikke være det. Men Holland vil dog være et land med pietet. Og nu vi står ved liket av en mann, der, hvad innflytelse i hele verden angår, neppe har hatt sin like blandt sine landsmenn i de siste slektledd, og måskje heller ikke vil få sin like i de første kommende slektledd, så la oss, hans landsmenn, også takke Gud som hollendere.

En sønn av Holland og hollender var denne Kirkens store sønn helt og holdent. Også som borger i Rom og i Vatikanstaten blev han ved med å være det og skrev uttrykkelig «Til mine landsmenn». Han bar sin stammes edle kjennetegn i hele sitt vesen og i alle sine handlinger. Også Paven selv har jeg hørt tale til oss hollendere om «vår store kardinal».

Nuvel, vi katolske hollendere har vel enkelte mennesker, som ved deres person og deres gjerninger er med til å skrive verdenshistorien, men kun få, som fyller hele blader i Guds Kirkes historie.

Derfor er det ikke chauvinisme eller forfengelighet, når Holland i disse dager særlig har sørget, når det katolske folk i Holland i dag retter et stille, men inderlig *Te Deum* til Gud for alt det, som Herren har gitt verden og Kirken ved denne hollender.

Vi har lovet Guds navn for den herlighet, som han har latt utstråle fra dette skjønnne menneskeliv, og for den kraft, som han hadde lagt i denne edle ånd og dette trofaste hjerte. Og vi håper, at den store avdøde har jublet *Te Deum* med i himmelens saler, hvor *Te Deum* aldri skal få ende.

Men allikevel! Også for denne sjel er Miserere skrevet. Også til dette menneske lar Kirken presten i den siste time trøste hen for å salve hans sanser med den rensende olje. Også ham er den, da han nærmet sig evigheten, trådt i møte med den bange bønn: «Si iniquitates observaveris, Domine, Domine quis sustinebit.

— Hvis du vilde ihukomme våre misgjerninger, Herre, Herre, hvem kan da bestå for dig.» Også fra hans døende munn har syndsbekjennelsen måttet lyde, også han har bedt presten om syndsforlatelse. Også for ham står der skrevet, at det er gavnlige «*pro defunctis exorare ut a peccatis solvantur — å be for de avdøde, at de må forløses fra deres synder*».

Sikkert vil hans dyd og hans gjerning komme ham til gode hos Gud, men sant er dog det ord, en misjonsbiskop engang sa til mig: *Svær er den dag, da tegnene på min verdighet skal bli tilbake på jorden, og jeg skal stå foran Gud kun med byrden av ansvaret for min verdighet*. Derfor stoler også Kardinal van Rossums sjel på den kjærlighet, som vi i de helliges samfund kan skjenke de avdøde, kjærlighet ved det hellige offer og ved den hjelpende og forløsende bønn.

Biskoper og prester, der her er til stede, når I står for Herrens alter, tenk da på ham, «*qui nos præcessit cum signo fidei*», der som en apostel er gått forut for oss med troens tegn. Alle I troende, som hører mig, hjelp ved Eders bønn den avdøde å bære sitt tunge ansvar for Gud. Bed og si med Kirken: «*Requiem æternam dona ei, Domine — Herre, gi ham den evige hvile*». Han, der ved sin gjerning og sin bønn har villet bringe troen, og ved troen det evige liv til millioner, han ber Eder nu ved Kirkens munn: Glem mig ikke og be for mig!

Kardinal van Rossum, det vil vi gjøre! Men vi vil også gi dig en annen trøst og et annet løfte.

Du var misjonens store apostel. Din apostoliske kjærlighet var den ild, som satte de hollandske katolikkers hjerter i brand for misjonene. Under din ledelse blev mange hollendere biskoper i de hedenske land, hundrer av hollandske prester drog til de hedenske land, de store misjonsorganisasjoner fikk en blomstring som måskje aldri før i verden. Vi vil bevare denne arv! Det skjønneste «*In Memoriam*», det beste minnesmerke, som kan reises for dig i Holland, er et offervillig, stadig voksende misjonsarbeide. Når du fra himmelen ser alle våre små drage med i Jesu Barndomsforenings korstog, når du deroppe fra ser all vor iver for troens utbredelse, når du ikke mere kan telle alle de prester, som vi understøtter i «*St. Peters kjærlighetsarbeide*», da vil din glede være fullkommen, da vil din arv bli bevart i ditt fedreland, da vil din ånd være udødelig blandt ditt folk.

Nu må jeg slutte. Måtte vår store avdøde ha funnet sin plass eller snarlig finne den ved de andre apostles troner, der engang som apostle og biskoper har levet og virket her, hos den hellige Servatius, i hvis skjønnne tempel hans lik nu tilsist hviler.

Requiescat in pace. — Han hvile i fred. Amen.

PAVE PIUS XI

har utsendt en ny rundskrivelse i anledning de sørgelige begivenheter i Mexiko. Den vil bli omtalt i neste nummer av «*St. Olav*».

Smerten.

*Gud nådig smerten sender,
den sletter synders spor.
I angst dog hjertet vender
sig bort med bitre ord.*

*Det hender angsten varer
det hele jordeliv,
før vi med helgen svarer:
Velkommen, smerte — bliv!*

G.

Fecisti nos ad te, Domine . . .

(St. Augustin).

*Om jeg fikk en celle, fant da hjertet fred?
eller, som i verdens vrimmel
under dagens høie himmel,
bare — ensomhet?*

*«Gud, til dig alene er vårt hjerte skapt,
og det banker vildt urolig
til det funnet har sin bolig!»
har en helgen sagt.*

*«Gud, til dig alene» — det er hjertets fred!
Om i celle eller saler —
i et sådant hjerte daler
fredens engel ned.*

G.

Lægfolkets virksomhet i den katolske Kirke.

(Efter Domkapitular Msg. Reinhard, Freiburg).

På forlaget «Freie Vereinigung für Seelsorgehilfe», Freiburg i Br., har den kjente Domkapitular Dr. Wilhelm Reinhard utgitt en liten brosjyre: «Der Laie im übernatürlichen Organismus der Kirche», som vi hermed anbefaler alle som føler trang og kall til å ta et direkte positivt arbeid op i Kirkens tjeneste. Vi hitsetter med forfatterens tillatelse her et stykke fra denne publikasjon:

« Der må gis lægmannen ut fra troen på den Hellig-ånds virken i menigheten anledning til å kunne utfolde en selvstendig aktivitet i Kirken under ledelse av det kirkelige hierarki. Det går ikke an å tildele bare kleresiet *all* rett og *all* evne til å arbeide i Guds rikes tjeneste her på jorden. Barmhjertigheten stanser ikke ved

den skranke som Kirkens embeder oppstiller, men Gud har skjenket kjærlighetsevnen til hele sin Kirke og derfor også utgydt den over lægmennene. Hvis man derfor handler ut fra det prinsipp at det apostoliske arbeid kun tilkommer hierarkiet, er det en forgåelse mot den Helligånd. Hvis virkelig Guds ånd viser sig i en sjel, og han fremstår av menigheten og ønsker å stille sig selv og hele sin vilje og evne i Kirkens tjeneste, men de kirkelige myndigheter ikke vil tillate ham det, mistror hans ord og hans vilje og kanskje henviser ham til en fullstendig uvirksomhet, da må disse myndigheter bære et tungt ansvar overfor Gud, fordi de fengsler en kraft og hemmer Guds ordet i dets frie løp. Vel er en lægmann i all sin apostoliske ferd henvist til lydighet overfor hierarkiet og dets organer, men derfor må han prinsipielt ikke dømmes til uvirksomhet og taushet. Det vilde være det samme som å «utslukke gnisten» — å handle mot den av Gud innstiftede hellige orden og stille unødige hemninger op for Guds rikes utbredelse.

Apostolatet og alle dets mange forgreninger er ikke en enerett for prestene, og mange kristne, som er blitt betrodd slike talenter å gjøre regnskap for, har ikke kunnet finne sin plass i Kirken, fordi ytre og indre sjelelige hindringer kom i veien. Alle kvinner er jo således utelukket fra presteverdigheten og dermed fra hierarkiets utøvelse av sine forrettigheter. Hva kan nu slike lægfolk, med tilstrekkelige kunnskaper og tilstrekkelig iver og nidkjærhet for Guds rike, vente av hjelp og støtte fra presteskapet for å kunne utfolde alle sine krefter?

I første Tessalonikerbrev står svaret kort og godt å lese: «Slukk ikke gnisten ut! Prøv alt og behold hvad der er godt!» Prinsippet er klart: fordi den kirkelige autoritetsbærer er den avgjørende i alle spørsmål og er satt til å bedømme den enkeltes åndsgaver, har han også et stort ansvar overfor den bevegelsesfrihet og den beskjefligelse, som han tildeler hver enkelt. Når apostlen skriver om å «prøve alt», så taler han om den plikt, som den geistlige øvrighet har til å våke over, at der intet foregår i sjelen, som strider mot Guds lover og Guds sannhet. Hvor slikt skulde forekomme, må presten ikke betenke sig ett øieblikk på å påbyde en stans, selv om man vil mistyde hans hensikt og ta ham det ilde op. Man må i lægmannskretser være yderst forsiktig med å ville dømme en biskop eller prest, når disse inntar en tilbakeholdende stilling eller likefrem legger hindringer i veien for nye ideer, aksjoner eller bevegelser. Man må ikke tro, at dette skulde ha sitt utspring i en engstelig bekymring for at deres egen autoritet skulde være truet eller mulig tillegge dem ennu verre motiver. Det er for det meste et utslag av den samvittighetsfullhet og den ansvarsfølelse, som enhver rettelig hyrde må føle. Kirkehistorien kan berette mange eksempler på, at en slik tilbakeholden og en slik hindring har vært til den rikeste velsignelse.

Og hvor langt går så den lydighetsplikt som lægmannen har å vise mot hierarkiets ledelse?

Da man feiret den hellige Jeanne d'Arc's femhundreårsdag blev der i pressen diskutert det spørsmål: Skulde

Jeanne d'Arc ha fornektet de stemmer, hun hørte fra oven, fordi de kirkelige dommere fordret det? Og med henblikk på en så sympatisk personlighet som Savanorola, som i våre dager samler forskningsens interesse i stadig stigende grad om sig, har man spurt: Skulde profeten fra S. Marco i Florents tie, fordi en så uverdige pave som Aleksander VI forbød ham å preke, eller skulde han følge den indre kraft, som drev ham dertil? Dette er virkelig samvittighetsnød. I lignende tilfelle må en sjel spørre sig selv: skal jeg la mig lede av åndens stemme i mig selv eller følge de anvisninger, som Kirkens menn gir mig? Man kan forstå og må ikke fordømme, om en i fullstendig god tro værende samvittighet kommer til den overbevisning, at den må følge den personlige inspirasjon. Men det er og blir allikevel en villfarelse. Den benådede sjel behøver ikke å fornekte sin guddommelige inspirasjon, og *må* heller ikke gjøre det, hvis ikke de kirkelige autoriteter på grunn av inspirasjonens innhold erklærer denne for umulig. Men i dette tilfelle vil man alltid kjenne den *virkelig* inspirerte og erkjenne om den Helligånd *virkelig* åpenbarer sig gjennom ham på det, at han akter og

adlyder den av Gud innstiftede autoritets befalinger og anvisninger.

Det er for Guds rike bedre, at noget måskje verdifullt og selv noget stort ikke kommer frem enn at de fundamentar undergraves, som den kirkelige orden hviler på. Hvad der er i sannhet ekte og verdifullt vil alltid vinne frem tilsist. Det kan kun fullkommen-gjøres ved å lutres i prøvelsenes ild, så at den sjel, som skal bære det frem, blir helt rensed fra all egenkjærlighet. De store helgener blev i begynnelsen av sitt virke alltid møtt med kulde og tilbakevisning av de kirkelige autoriteter. Og de satte sig ikke op mot dette — de underkastet sine anskuelser og sin sak en fornyet prøve og begrunnet sine ønsker enn tydeligere — de bad og ventet tålmodig, til hierarkiet stillet sig anerkjennende og fremmet deres anliggende. Ti Herren vår Gud formår også å føre hyrdernes hjerte slik, at de kan ta alle tjenlige midler i bruk for å fremme Kirkens sak. Dette er den eneste kristne løsning på konflikter mellem den personlige inspirasjon og autoritetsprinsippet, fordi ingen må sønderrive Kristi mystiske legeme og løsne lemmene fra hverandre.»

Sociale problemer i misjonslandene.

(Efter Erkebiskop Salotti, sekretær i Propaganda-kollegiet).

Før i tiden interesserte de sociale spørsmål hovedsakelig Europa — i våre dager er de hele verdens sak. Tross det at misjonærene alltid har vært interessert i menneskehetens velferd i almindelighet og moralen blandt sine adoptivfolk i særdeleshed, har de dog aldri ofret så megen oppmerksomhet på de rent sociale problemer som måskje kunde være ønskelig. Men det må de gjøre nu.

Det er ca. et halvt århundre siden at man begynte å drøfte disse spørsmål, og deres vanskeligheter er vokset siden da og blir næsten dag for dag mer og mer akute, hvad der skyldes forskjellige forhold. Jo mer civilisasjonen skrider frem, jo mer kommer de hitil undertrykte klasser til bevissthet om sine rettigheter og ønsker å få del i sitt arbeids utbytte. På sin side arbeider kapitalismen på å centralisere og monopolisere, hvad der selvfølgelig opegger proletariatet. De store industrier har skapt hele arbeidercenterer som nu føler sin egen makt og ønsker å bruke den, idet de følger Marx's opprop: «Proletarer over hele verden, forener eder!» Den store arbeidsløshet, de økonomiske kriser, kommunistpropagandaen, drar fordel av situasjonen og ophisser arbeidernes lidenskaper, hvad der gjør de sociale problemer aktuelle i høieste grad.

Når vi imidlertid skal bedømme den sociale stilling i misjonslandene kan vi ikke benytte den samme målestokk som i de civiliserte land. Misjonsfeltet omfatter vel strekninger som i civilisasjon står på like fot med Europa, men det strekker sig også over territorier som stadig er nedsunket i barbari. Også på det økonomiske område er der stor forskjell, og hvad politikk angår

har vi både de uavhengige stater, koloniene og stater, som står under beskyttelse av en stormakt. I Afrika er der således ikke mindre enn seks forskjellige styreform. Og jo intimere forbindelsen er med de moderne nasjoner, jo mer innviklet blir forholdene. Selvfølgelig har de civiliserte land brakt de primitive land store goder, men samtidig kan man ikke benekte at der er blitt tilføjet dem megen skade.

Dette har satt misjonærene i en vanskelig stilling — mellem dobbelt ild kan man si: på den ene side de innfødte, hvis stilling er elendig, på den annen side de herskende, koloniserende og industrialiserende makter, hvis skadelige bivirkninger er lette å efterspore. Stillingen er vanskelig og krevende for en misjonærs kloskap, om han skal sette noe igjennem til velsignelse for sitt valgte folk.

Først og fremst må man forsøke på å komme slave-riet til livs. Det er sikkert at vi er kommet langt frem mot de dager, hvor hundretusen av menneskelige vesener solgtes på offentlige markeder, men stadig er der spor av det i alle land. Nasjonenes Forbund har efter engelsk forslag nedsatt en kommisjon, som skal efterforske forholdene på dette område i Afrika, og denne kommisjon har allerede påpekt mange slemme ting som viser, at denne foraktelige og forferdelige trafikk langt fra er utryddet. Ikke minst fordi den drives kamouflert. Tvungent arbeid finnes således mange steder — de innfødte tvinges til å utføre særlig hårdt og farlig arbeide både for det offentlige og for private. Lovene tillater mange smutthuller for de, som vil utnytte sine medmennesker, og beskyttelsen for de innfødte eksiste-

rer mest kun på papiret. Det tvungne arbeide flourer: menn tas bort fra sine hjem og bringes til arbeidscentrene, ofte langt borte. Resultatet er at familiene oppløses, og løse forbindelser, vagabondering, avfolkning og kjønnsykdommer sprer sig med uhyggelig fart. Dette er et av de sociale problemer — vi skal her bare nevne noen av de andre: familieliv, polygami, kvinners og barns undertrykte stilling, de medisinske, sanitære og hygieniske forhold og barnedødeligheten.

Ansikt til ansikt med all denne nød må misjonæren ikke være uvirksom. Det sociale problem er det moralske problem og samtidig med at misjonærene arbeider for sjelenes frelse er det hans plikt å interessere sig for legemets materielle levevilkår — slik som Kristus selv gjorde, da Han vandret på jorden. Folkeslagene ventet i misjonæren å finne en faderlig venn og rådgiver, som vil interessere sig for alle deres spørsmål — for føden, arbeidet, fritiden, rettferdigheten.

Våre sørgelige erfaringer fra Europa skulde være en lærepenge for oss. Vi har latt arbeiderne slippe oss ut av henderne. Vi har latt Guds fiender ta arbeideren ved hånden og latt dem vinne sjeler for den slette sak. Og alt det, tross det faktum, at disse mennesker har gått i kristne skoler og fått en kristen oppdragelse. Dette må være en god, om en smertefull lære, for misjonærene. De arbeider i land, hvor de kristne er i minoritet, og hvor der ikke finnes kristne tradisjoner. De kan derfor straks innarbeide den katolske tanke: at alle mennesker er brødre og like, at der ikke finnes høiere og lavere racer, at hvert menneske har en fri og udødelig sjel, en forstand som kan utvikles, et hjerte som kan banke for rettferdighet og godhet. I oppdragelsesøiemed må der grunnlegges skoler, hvor barna kan lære å elske arbeidet, pliktfølelsen, karakterens skjønnhet og selv-tukt. Hospitaller, apoteker og lægemisjoner må grunnlegges. Der må dras omsorg for de faderløse, for enkene, for de gamle, de blinde, krøplingene og samfundenes utstøtte. Menneskene skal innpodes kjærlighet til jorden, så det blir deres høyeste ønske å få sin egen lille flekk å opdyrke. I industricentrene må misjonærene virke for arbeidernes forbedrede kår — deres møie må være hans møie, deres held hans held. Derved vil de komme til å forstå ham når han forstår dem, og de vil se op til ham som barn til sin far.

Misjonærene må følge de sociale direktiver, som er gitt i de pavelige rundskrivelser «Rerum Novarum» og «Quadragesimo Anno» — de har universell betydning og er dokumenter av den høyeste sociale og moralske verd. Men selvfølgelig må i første rekke en misjonær stå fjern fra enhver politisk eller nasjonal interesse — hvilket ikke betyr at han må stå fjernt fra folkets moralske og sociale liv. Det er tvertimot en av hans hovedoppgaver som sagt å forbedre forholdene på disse områder. — Kommunismen betyr i våre dager en reell fare overalt — også på misjonsmarkene. Den trenger fryktelig frem overalt — til Kina, til Annam, til Afrika — alle vegner har Moskvas lange uhyggelige arm rukt frem. Den kommunistiske bølge må stanses — den må stanses av barikader som er sterke og uinntagelige. Slike barikader er våre misjonærer.

Libet — en reise.

(Efter tysk).

IV. Til toget.

Portieren viser sig i døren: toget meldes. Damene griper sine vesker, herrene mapper og kufferter, og alle styrter ut av venteværelset. Den store koloss løper inn på perrongen — så står den som fastlenket. Dørene flyr op — reisende ut, reisende inn: i røkekupeer eller ikke røkere — forskjellige klasser — trenges om hvor der er plass. Flest på 3dje plass: selv de som før ikke kunde tenke sig dette reiser nu beskjedent blandt det almindelige publikum.

Endelig har alle tatt plass — før og efter ferietid må man ofte nøies med en ståplass. Konduktøren lukker dørene — toget setter sig i bevegelse. Og er man nu kommet i et galt tog må man pent bli og vente, idetminste til næste stasjon. Vilde man forsøke å åpne døren for å fjerne sig mens toget er i full fart vilde det kunne bety døden. Og atter har vi i dette et billed på det menneskelige liv. Ti likesom her styrter det unge menneske sig efter studie- og læretidens venterum ut i verden, som synes ham å være et paradys, hvor horisonten vinker full av lykke fordi jorden møtes der med himmelen så det bare er å strekke hendene ut å gripe den. — Landsbygdens unge må til byene — håndverkslærlingen drar avsted så snart han slipper læretiden til den nærmeste større by, kjøper sig en avis og ser efter i annoncene hvor der er ledig plass i hans branche. Studenten går med gylne drømmer til universitetet — den unge eventyrer på langfart. Man reiser med livstogets forskjellige vogntyper, slutter det ene reisebekjentskap efter det annet — hvem kan si noe til det? Og dog — hvor mange som sprang glad på toget, vender ikke efter få års forløp hjem som et vrak?

For denne tid — like efter opholdet i venteværelset — er en så farlig tid. Tusener iler til toget som skal føre dem gjennom livet til lykken, men ikke alle vender sunde og glade og med rene samvittigheter tilbake til den hjemlige stasjon, fra hvilken de så forhåpningsfulle drog ut. Men ingen kan gjøre det om, er de først kommet på og toget har satt sig i bevegelse. Enhver har sin plass — nu kommer det kun an på om lokomotivet gjør sin plikt. Snart er stasjonen tapt av syne og venteværelset glemt — — —

Fra Goa.

(Efter pastor Gonsalves, Brit. Indien).

St. Monica-klostret i Goa — nu forlatt og forfallent, men slik en klosterbygning som man drømmer om, men sjelden finner i virkeligheten. Fire store huser anbrakt i kvadrat om en lukket gård — et kapell i hvert hjørne og en kneisende katedral i midtfløien. Gårdsrummets centrum er en dam hvis bredder er beplantet med roser og liljer — langs hele gårdens blomsterpydede flate løper en pergola. Da det blev opprettet hele dette store kompleks var intet for godt for søster Katerina av den ubesmittede undfangelse — altrene, klokkene, maleri-

ene og statuene i Kirken var de beste som kunde skaffes — søster Katerina vilde at hennes kloster her i det fjerne østen ikke skulde stå tilbake for noe i Europa. Hun hadde en onkel som var erkebiskop — han tok engang den lange reise ut til henne — siden støttet han henne med hele sin autoritet. Noen av prestene på misjonsmarken begynte å knurre så smått: «Hvorfor skal vi gi så mange penger til et kloster for nonner når misjonens fedre trenger alt det de kan få?» Men erkebiskopen smilte og sa: «Vi har nok fedre — nu trenger vi mødre!»

Så reiste søster Katerina selv en tur til Europa, og drog fra ordenshus til ordenshus, fra sted til sted hvor hennes orden hadde slått bo. Hun talte med kardinaler og biskoper, og da hun vendte tilbake til Indien ledsagede hun av tyve av de frommeste, klokeste og mest arbeidsomme søstre i ordenen. Hele Goa strømmet til for å se deres inntog i det skjønne kloster — og de var som et syn fra Apokalypsen da de syngende hymner drog frem i sine hvite drakter. Og Goas borgere sendte sine døtre til klostret for å bli opdratt — innen der var gått et halvt år var klosterskolen fullt besatt, med guvernørens egen datter blandt elevene.

Og søster Katerina våket over sitt kloster. Hun blev utrolig gammel og bevarte sine krefter like til det siste. Hun var som en god mor og husmor for dem alle — hun bad med og for dem — hun tilberedte deres medicin når de var syke og gav dem deres velfortjente klaps når de var utidige. Men var de bedrøvet kysset hun dem. En for en så hun barna vokse op og forlate henne — de gråt ofte når de kom til klostret og forældrene forlot dem — de gråt alltid når de skulde forlate det for å dra hjem. Søster Katerina tørket tåren av sine og deres kinner — og når der var gått noen tid så kom de tilbake rødmende og lykkestrålende i sine brudedrakter for å få hennes velsignelse. Og mange år etter kunde hun gjenkjenne ansiktene på de nyankomne og si: «Du er datter av Helene eller Mary eller Esther den-eller-den, ikke sant?» Men en dag svarte en liten pike: «Nei, det er ikke min mor — det er min bestemor.» Slik var klostret til velsignelse for alle i den misjon.

Og helgener fostret det — søster Maria av Jesus døde 2. januar 1683 i klostrets fredelige sykecelle — og da hun var død fant man stigmatiseringssårene på hennes legeme. Man søkte å vaske merkene bort med salt og eddik, men det var umulig, og folket forlangte at man skulde utstille det avsjelede legeme så alle kunde få se det. Alle kirkelige og verdslige autoriteter bevidnet underet og St. Monica kom i ry for stor hellighet. Derfor blomstret det også til begynnelsen av det 19. århundre — da forfalt det. Ennu 1804 var der 60 nonner — men i 1835 lukket den portugisiske regjering alle klostre — dog gav den av respekt for den store innsats som St. Monica hadde gjort i Goas religiøse og civilisatoriske liv dette kloster lov til å dø stråddøden: de nonner som ennå var der kunde bli, men man måtte ikke innta nye novicer. Slik gikk det til at der i 1878 kun var en eneste søster tilbake i hele det uhyre kompleks. Det må ha vært en merkelig tilværelse hun har ført.

Da jeg besøkte Goa under utstillingen av den hellige Franciskus-Xavers legeme, gikk jeg også ut til St. Monica. Jeg gikk den smale vindeltrappe op til de øverste saler og så ut over den skjønne blå golf, de vaiende palmetrær. Det var en herlig plass som disse dype vindusnischer avga, men det var trøstesløs å se ut over alle de forfalne klostre og kirker — på ruinene av hele det rike kristelige liv som engang hadde utfoldet sig her, og det var trøsteløse tanker som meldte sig: «Når det er gått slik med all den prakt og glans som engang var her — hvordan skal det da gå dig og ditt lille verk?»

Støi på trappen — en stor kjekk presteskikkelse kommer inn, klædt i en slett ikke udadlegelig drakt. «Pater Borsar — De her?» Jeg rystet hans hånd — «men er det ikke nedslående å se alle disse klostre og kirker stå tomme efter portugisenes snart århundregamle nedbrytningsarbeide?»

«Slett ikke,» svarer han muntert, «se ut, fader Gonsalves — se ut på gatene hvor fullt der er av alle de som er kommet her til St. Franciskus-festen. Det er fruktene av klostrenes arbeid og disse frukter lever videre fremover.»

«Men de er her jo kun noen få dager — så drar de hjem igjen.»

«Men det er jo nettop det vidunderlige! De går i øst og vest og syd og nord — de går over hele Indien og tar sin tro og sin ydmyghet med sig. De er nøklene til nye sogn og de støtter alle de gamle. Fra Goa går troen ut — hvad gjør det så at klosterbygningene er i ruiner; for hver ødelagt kirke i Goa reiser sig ti nye annetsteds. St. Monica-klostret står øde og tomt, men hundrer av kvinner i Goa ber hver kveld sin rosenkrans som deres mødre lærte å gjøre det av nonnene her.»

Fader Borsar står foran mig med lysende øine — nu vilde jeg ikke kalle ham en pessimist, som jeg gjorde hin morgen da vi stod foran den lille kirke i fjellene og så en skare elendige mennesker liste sig inn til søndagsmessen. Da undred vi oss på når dette skulde bli kristenfolk.

Fra Vikariatet:

Med Hans Høiærværdighet Biskopens approbasjon har den apostoliske administrator utnevnt velærverdige hr. pastor August Rottier til sogneprest ved St. Laurentii kirke i Drammen.

Pastor Rottier kom til Norge i 1924 og har virket som sogneprest i Trondheim, på Harstad og i Fredrikstad. Når han nu forlater Fredrikstad for å overta sogneprestembedet i Drammen, som er blitt ledig ved pastor Swietliks død, vil det vekke beklagelse i Fredrikstads menighet, hvor pastoren har nedlagt et dyktig og interessert arbeide som har vakt almindelig anerkjennelse, men man vil samtidig lykkønske ham med hans nye og store arbeidsfelt.

Herhjemme: —*Dette nummer*

av «St. Olav» er, som man vil se, i anledning av den kommende misjonssøndag, særlig viet misjonsarbeidet. Det utgår så tidlig for å kunne være våre abonnenter i Nord-Norge i hendene i rett tid.

Oslo.

Den apostoliske administrator, mgr. *Irgens*, reiser lørdag til *Drammen* for å innsette den nye sogneprest; han er tilbake i Oslo søndag aften.

Biskopens ankomst.

Hans Høiærverdighet Biskop Mangers kommer tilbake til Norge de siste dager av oktober. Ankomsten til Oslo er fastsatt til søndag den 30. oktober kl. 10. Etter utenlandstogets ankomst vil Hans Høiærverdighet, ledsaget av den apostoliske administrator, begi sig like til St. Olavs kirke, hvor biskopen vil forrette Pontifikalmessen umiddelbart etter at de apostoliske brever om hans utnevning til biskop og apostolisk vikar er blitt oplest.

Da plassen i St. Olavs kirke er sterkt begrenset, og man må regne med stor tilstrømming, må alle — også de med reserverte sitteplasser — være forsynt med adgangskort til kirken, som vil være å få i St. Olav og St. Halvard prestegård samt hos Dominikanerne fra torsdag den 20. ds.

Reserverte sitteplasser vil så vidt mulig sikres eldre og sykelige personer ved henvendelse til det apostoliske vikariat gjennom vedkommendes sogneprest. Sådanne anmodninger må være innkomne senest 20. oktober. Utenbysboende katolikker må henvende sig skriftlig til vikariatet om adgangskort.

Straks etter Pontifikalmessen avholdes en festlighet i St. Sunniva-skolens gymnastikklokale, hvor Hs. Høiærverdighets mottagelse vil bli feiret med taler og sang. Adgangskortene til kirken gjelder også som adgangstegn til denne fest, hvor der imidlertid kun blir reservert sitteplass for pressen og de særlig innbudne.

St. Sunniva-skolen

hadde mandag 3. oktober en meget vellykket skolefest for nuværende og eldre elever. Da St. Sunnivas festdag faller i sommerferien og således ikke kan feires på skolen, har ærverdige moder Zoë besluttet at skolen allikevel skal få sin fest. Det er meningen at det heretter hvert års 3. oktober skal være skolefest.

Og siste mandag var da den vakre gymnastikksal full av festklædte barn og skolens eldre elever. Stemningen, som var høi da festen blev åpnet med en sang, forfattet for anledningen, steg til jubel da to av skolens eldre elever, frkn. Carelius og Sologård, spilte en liten enakter: «Hos tannlægen». Frk. Carelius satte som hun pleier våre lattermuskler i sving. Hun behøvet bare å vise sig så brøt store og små ut i en henrykt latter.

Toppunktet var kanskje det festlig smykkede sjokoladebord. Og søstrenes deilige kaker smakte som vanlig fortreffelig. Etterpå var det lek og annen moro, til vi dessverre måtte gå hjem. Men vi har allerede begynt å glede oss til næst 3. oktober.

Mère Zoë fortjener stor takk for dette tiltak. Hun har skapt en tradisjon som vil bli til glede for skolens nuværende og ikke minst for de eldre elever som syntes det var en fest å møtes med sine lærerinner, sine gamle skolekamerater og å friske op skoleminner. En hjertelig takk til ærverdige Mère Zoë og søstrene for den hyggelige stund de gav oss!

«Eldre elever».

St. Vincensforeningens generalforsamling.

I St. Halvard prestegård avholdtes søndag den 2. oktober efter høimessen generalforsamling i St. Vincensforeningen. Feriekolonien regnskap balanserte, idet inntekt og utgift gikk op i op, hvad i første rekke skyldtes de mange små og store bidrag fra nær og fjern, og som vi hermed takker hjertelig for. En del av æren for det gode resultat tilkommer også fru Andersen, Sagveien, som hele tiden laget god og økonomisk mat. Frk. Martha Abry var en fortrinlig leder av feriekolonien og pastor Wijn av guttene. Barna trivdes og tiltok i vekst ved det gode landophold.

Vel møtt neste gang!

B r. F r a n s.

Syilling.

På Rosenkransfesten var der innkledning i St. Halvard kloster på Syilling, idet postulantene mottok ordensdrakten og novicene det sorte slør. Den hellige handling blev forrettet av administrator mgr. *Irgens* og blev bivånet av tilreisende fra Oslo.

— og derute:*Vatikanbyen.*

Som et tegn på den fullstendige forening mellem Vatikanet og Fascismen må man betrakte den audiens, som Paven nylig tilstod kapelanene ved «Balilla», den fascistiske militære ungdomsorganisasjon. Den store konflikt mellem Kirke og Fascisme opstod jo nettop i sin tid, fordi den fascistiske regjering forlangte at den katolske ungdom skulde stille sig i «Balillaen» og bekjempet all katolsk aksjon for de unges vedkommende på det kraftigste, som en slags konkurranseforetagender. Imidlertid er der nu gjennomført en sammenslutning, og fra Kirkens side er der utnevnt særlige sjelesørgere for «Balilla»-ungdommen. Da disse sjelesørgere nu hadde audiens lot den hellige Fader sig forelegge en inngående rapport over det religiøse liv i den fascistiske ungdomsbevegelse, og efterpå uttrykte han for kapelanene sin særlige velvilje og interesse, idet han betonte, at av ungdommens religiøse opdragelse avhenger fremtiden.